

skaaren. Derfor er dette for mig et Kardinalpunkt. Selv om vi i Øjeblikket under denne Regering ikke gøre os store Forhaabninger om at komme fremad, saa tro vi ikke paa — og det er der vel ikke mange i dette Land, der tro paa —, at denne Regering vil sidde evigt, og der kunde altsaa maaske komme en Regering med mere Kraft, med mere Fart, som bedre forstod Udviklingen og vilde føre os ad den her anviste Vej, saa at vi kunde følge Baner, der ikke alene gavnede de Folk, vi her tage Sigte paa, men ogsaa i det hele gavnede det Land, vi alle tilhøre. Derfor siger jeg: Hellere 3 Aar end følge Ministerens Forslag paa dette Punkt, for det betyder her som paa adskillige andre Omraader et betydeligt Tilbageskridt.

Idet jeg slutter disse Bemærkninger, vil jeg understrege, at dette Spørgsmaal efter min Mening er af saa stor Betydning for hele det danske Samfund, at jeg beder alle gode Kræfter medvirke til, at det faar saa god en Løsning som muligt, at vi prøve, om vi ikke ad nye Baner kunne naa bedre Resultater end det, vi have naaet efter 8 Aars Forsøg. Jeg ønsker selvfølgelig, at det i denne Samling maa lykkes os at gennemføre et Forslag, der indeholder et virkelig Fremskridt, og ikke et Forslag som det foreliggende, der kun er et Opkog af det foregaaende.

Til Slutning siger jeg: Lyt til, hvad Husmændene udover Landet sige! Der var en Tid — jeg havde nær sagt, at den ligger ikke langt tilbage —, da Gaardmændene i dette Land skulde have andre til at føre deres Sag frem, da det — ja det ligger ikke langt tilbage — skulde være Gehejmeraader, der stod i Spidsen for Gaardmændene. Det ere vi dog nu i alt væsentligt komne bort fra, Gaardmændene forlange at styre deres egne Sager, og de styre deres egne Sager. Men vis saa ogsaa jert Frisind, I Gaardmænd i denne Sal og udenfor, ved at lytte til Husmændenes Røster og lade dem komme til at styre deres egne Sager ved at faa Sæde og Flertal i Kommissionerne. Vis jert Frisind ved at lytte til de Røster, vi høre ude fra Husmandslandet.

Aadal: Om den foreslaaede Revision af Husmandsloven er der fremsat mange forskellige Anskuelser. Der er udtalt Ønsker om Forbedringer i Husmændenes Kaar, og der stilles i saa Henseende særlig 3 Fordringer, det er: Større Ejendomme, højere Laan og saa: gode Kaar. Det er

3 haarde Fordringer, og selv om vi alle her i Salen bryde vor Hjerne nok saa meget, bliver det vanskeligt at tilfredsstille dem. Ikke alene hos Husmændene men i hele Befolkningen søger man mere og mere at faa saa store Laan som muligt. Saa snart man kan laane, laaner man, gennem Andelsforeninger og paa alle mulige Maader. Man tænker ikke paa den store Gæld, Landet derved kommer i til Udlandet, paa, at vi til sidst faa vanskelige Pengeforhold at arbejde under. Det er et Moment, som ogsaa maa tages i Betragtning.

Man maa imidlertid se, hvad man kan gøre, for at Husmændene kunne faa en saa stor Kapital som vel muligt at raade over. Jeg skal her i Forbigaaende nævne Tyendesporeforeningerne. De ville efterhaanden give Tyende og Landarbejdere en større Kapital at raade over, end her forlanges. Der forlanges større Ejendomme, men i det praktiske Liv se vi, at jo større en Ejendom er, des vanskeligere er det for den at klare forholdsvis den samme Gæld, for Husmandsbrugenes Vedkommende altsaa $\frac{9}{10}$. Hvis man vil op over det Maksimum, der er sat i Loven, 6,000 Kr., er det sikkert nødvendigt at forlange et større Tilskud af vedkommende Landarbejder, ellers kommer han til at sidde i saa usikre Kaar, at det er Synd for ham. Det er Synd at lade Landarbejderne faa store Ejendomme med saa stor en Gæld, for det bliver ikke gode Kaar for dem. Tværtimod, man har flere Eksempler paa, at hvor Jorden er bleven købt ind til et i Forvejen ejet Hus, og hvor vedkommende i Forvejen har klaret sig rigtig godt, har han nu, da han har faaet dette store Laan paa $\frac{9}{10}$ af Ejendommens Værdi paa den indkøbte Jord, ikke kunnet klare sig saa godt. Her fremkommer altsaa det Moment, at jo større Ejendommene blive, jo vanskeligere bliver det for vedkommende at klare sig, naar de skulle have forholdsvis lige stor Gæld paa Ejendommene.

Der er ogsaa en Grænse for, hvor langt Staten kan række sig i sine Laan. Der er jo her stillet Fordringer om, at alle, der melde sig, skulle have Laan. Men det kan man selvfølgelig ikke paa Forhaand sige, at de skulle. Det kunde jo tænkes, at man kunde faa en saa gunstig Ordning, at der kom en Del flere Laansøgere, end Staten kunde skaffe Penge til. Vi skulle huske, at det er vanskelige Pengeforhold, vi leve under, vi have ikke Lov til at paalægge Staten for store Byrder ved at vedblive at give Laan. Selv om vi